

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСОБІВ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Дубинська О. Я., Салатенко І. О.

Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка
ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»
м. Суми

Дубинская О. Я., Салатенко И. А. Прикладные проблемы физического воспитания студентов экономических специальностей.

Анотации: Рассмотрено значение проблем физического воспитания студентов экономических специальностей в контексте профессионально прикладной физической подготовки. Установлено, система физического воспитания студентов, которая сложилась в государстве, малоэффективна. Она не обеспечивает психофизическую и профессиональную готовность выпускников к производственной деятельности и последующей жизни и нуждается в постоянном усовершенствовании. Новым подходом к решению проблем подготовки к процессу учебы является утверждение прикладного значения физического воспитания, формирования мотивации, путем демонстрации реальной необходимости и полезности предложенных физических упражнений, дифференцированных с учетом состояния здоровья и последующих карьерных ожиданий. Приведен анализ публикаций русских и украинских ученых о разновидностях средств улучшения профессионально – прикладной физической подготовки студентов высших учебных заведений. Доказано, что для построения эффективной системы подготовки необходимо использовать популярные среди студенческой молодежи виды спорта, учитывая интересы при выборе средств профессионально – прикладной физической подготовки.

Ключевые слова: физическое воспитание, студенты, профессионально прикладная физическая подготовка, технология.

Анотації: Розглянуто значення проблем фізичного виховання студентів економічних спеціальностей в контексті професійно-прикладної фізичної

підготовки. Встановлено, система фізичного виховання студентів, яка склалася у державі, є малоефективна. Вона не забезпечує психофізичну і професійну готовність випускників до виробничої діяльності та подальшого життя і потребує постійного удосконалення. Новим підходом до вирішення проблем підготовки до процесу навчання є утвердження прикладного значення фізичного виховання, формування мотивації шляхом демонстрації реальної необхідності і корисності запропонованих фізичних вправ, диференційованих з урахуванням стану здоров'я і подальших кар'єрних очікувань. Наведено аналіз публікацій російських та українських вчених про різновиди засобів покращення професійно – прикладної фізичної підготовки студентів вищих навчальних закладів. Доведено, що для побудови ефективної системи підготовки необхідно використовувати популярні серед студентської молоді види спорту враховуючи інтереси при виборі засобів професійно – прикладної фізичної підготовки.

Ключові слова: фізичне виховання, студенти, професійно-прикладна фізична підготовка, технологія.

[Dubinskaya O. Salatenko I. O. Applied problems of physical education of students of economic specialities.](#)

The value of problems of physical education of students of economic specialities is considered in a context professionally the applied physical preparation. It is set, the system of physical education of students, which was folded in the state, is ineffective. It does not provide psikhofizicheskuyu and professional readiness of graduating students to production activity and subsequent life and needs permanent improvement. The new going near the decision of problems of preparation to the process of studies is claim of the applied value of physical education, formings of motivation, by demonstration of the real necessity and utility of the offered physical exercises, differentiated taking into account the state of health and subsequent quarry expectations. The analysis of publications of the Russian and Ukrainian scientists is resulted about the varieties of facilities of improvement professionally – the applied physical preparation of students of higher educational establishments. It is well-

proven that for the construction of the effective system of preparation it is necessary to use the popular among student young people types of sport, taking into account interests at the choice of facilities professionally – the applied physical preparation.

Keywords: physical education, students, professionally the applied physical preparation, technology.

Вступ. У сучасних умовах інтегрування України у європейську систему вищої освіти на перший план виходить необхідність реформування системи освіти України, її удосконалення, підвищення рівня якості. Виходячи з цього, стратегічним завданням реформування вищої освіти України є трансформація кількісних показників освітніх послуг у якісні, що передбачає перегляд змісту вищої освіти та наповнення його новітнім матеріалом, упровадженням сучасних технологій навчання. Разом з тим нагальною потребою є підвищення зацікавленості студентів у якості навчання, заохочення кожного студента до активної пізнавальної діяльності на підставі посилення ролі навчально-дослідницької та науково-дослідної роботи [1, 2, 11].

Ряд авторів (А.І.Драчук, 2001; С.М. Канішевський, 2008; М.Д.Зубалій, 2008; Т.Ю.Круцевич, О.І.Подлесний, 2008; Н.І. Турчина, 2009) відмічають, що діюча в теперішній час організація фізичного виховання в вузах недостатньо ефективна для підвищення рівня фізичної підготовленості, здоров'я, мотивації, професійно важливих психофізіологічних якостей і інтересів значної кількості студентів до занять фізичними вправами і спортом. Крім того, фізичне виховання не виконує в повній мірі й оздоровчу функцію.

Особливе значення в останні роки приділяється професійно-прикладній фізичній підготовці (ППФП), яка, будучи самостійним розділом курсу фізичного виховання студентів, є тією сполучною ланкою, яка з'єднує фізичну, психологічну, психофізіологічну підготовку студентів у стінах вузу з їх майбутньою професійною діяльністю.

Непопулярність фізичних вправ у вузі пояснюється відсутністю у студентів навиків, досвіду рухової активності, нерівноцінними значеннями фізичного виховання у порівнянні з іншими професійними предметами,

відсутністю можливості для вибору бажаних видів рухової активності (модних видів спорту), незадовільною діагностикою психофізичного стану першокурсників, застосуванням традиційних методів ведення занять, в яких відсутнє дидактичне обґрунтування [3, 14, 15].

В умовах ринкових стосунків сучасна економічне, політичне і соціальне середовища пред'являють підвищені вимоги до студентів вузів. Сьогодні вони повинні володіти не лише великим обсягом професійних знань, умінь і навиків, але і бути здатними швидко реагувати на ситуацію, що змінюється, знаходити нестандартні рішення, проявляти творчі здібності. Це створює ситуацію, при якій випускник вузу повинен, поряд з високим рівнем професіоналізму володіти розвиненими психофізичними якостями, що дозволяють адаптуватися до професійного навантаження і сприяючими творчому довголіттю [1, 8].

В той же час, такими вченими як, Б.М. Шиян (2001), А.М. Пономаренко (2003), О. Подлесний (2007), В.М. Сергієнко (2007) наголошується, що пошук ефективних шляхів поєднання навчання студентів з їхньою майбутньою професійною діяльністю націлює на потребу корекції мети й змісту навчальної програми, вивчення сучасних технологій фізичного виховання, підвищення активності в пізнавальній діяльності студентів, в зв'язку з тим, що на практиці випускники недостатньо підготовлені до самостійної праці як фахівці.

Тому, постає актуальне питання впровадження сучасних технологій фізичного виховання у навчальний процес студентів, побудовані на основі популярних видів рухової активності, та які б сприяли покращенню рівня здоров'я та професійно важливих фізичних якостей.

Мета, завдання роботи, матеріал і методи. *Мета дослідження* – проаналізувати стан проблеми професійно-прикладної фізичної підготовки студентів економічних спеціальностей.

Зв'язок теми з науковими програмами, планами, темами. Дослідження за темою дисертаційної роботи “Підвищення рівня фізичного розвитку і фізичної підготовленості різних груп населення засобами фізичної культури” виконуються згідно з планом науково-комплексної роботи кафедри теорії і

методики фізичної культури Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка, яка затверджена Інститутом науково-технічної і економічної інформації України, м. Київ, номер державної реєстрації 0111 U 005736.

Результати дослідження. На необхідність прикладної фізичної підготовки при навчанні виробничих робітників вказувалося в роботах учених уже на початку минулого віку. Вже тоді спеціалісти застосовували перші спроби розробити організаційно-методичні аспекти цієї проблеми.

Аналіз літературних джерел, довідкових матеріалів і документів [1, 3, 7] показав, що прикладна спрямованість у практиці фізичного виховання визначалась ще в 30-і роки минулого століття. А з 60-х років до програми з фізичного виховання введено обов'язковий розділ «Професійно-прикладна фізична підготовка» (ППФП).

Подальший свій розвиток ППФП отримала в роботах вчених В.В. Белиновича, А.В. Коробкова та інших, які ще в 60-ті роки минулого століття висунули ідею ширшого і більш ціленаправленого використання засобів фізичної культури на виробництві. Було запропоновано перейти від виробничої гімнастики до системи фізкультурних заходів для оздоровлення працівників і поліпшення їх професійної фізичної підготовки. Виробнича фізична культура розглядалася як засіб укріплення здоров'я працівників, підвищення їх працездатності, забезпечення прикладного ефекту [6, 9].

ППФП – спеціалізований педагогічний процес, спрямований на розвиток фізичних якостей, рухових навиків і функцій організму, сприяє успішному освоєнню і вдосконаленню професії. ППФП повинна будуватися в єдиному взаємозв'язку (відповідних співвідношеннях із загальною фізичною підготовкою (ЗФП) [6].

Вивченням цієї комплексної проблеми займалася велика кількість вчених таких, як В.Л. Кабачков, В.І. Іл'їнич, А.В. Магльований, Л. П. Пилипей та інших. Було встановлено, що ППФП як багатосторонній процес має важливе значення як у системі підготовки майбутніх фахівців, так і у системі

виробництва, тобто безпосередньо на робочому місці. Безперечним є і той факт, що ППФП дозволяє зменшити час адаптації до робочих умов, досягнути, зберегти і збільшити рівень працездатності упродовж робочого дня, зняти втому та швидко відновити життєві сили організму людини після роботи.

Тому проблема вдосконалення процесу професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФП), як тієї, що є одною зі складових професійної майстерності людини, потребує дієвого підходу до її вирішення.

Професійно-прикладна фізична підготовка, яка є самостійним розділом курсу фізичного виховання студентів, є тою проміжною ланкою, яка з'єднує психофізіологічну підготовку студентської молоді у стінах інституту з їх майбутньою професійною діяльністю. Саме через професійно-прикладну підготовку навчальний предмет «фізичне виховання» реалізує зв'язок навчального процесу у вузі з виробництвом.

Професійно-прикладна фізична підготовка майбутніх фахівців повинна бути спрямована, головним чином, на формування професійно важливих фізичних якостей і прикладних рухових навичок, необхідних ряду категорій робітників в особливих умовах їх професійної діяльності. Встановлено, що в процесі професійно-прикладної фізичної підготовки успішно формується великий комплекс психофізичних, особових якостей, необхідних фахівцеві у його професійній діяльності [4, 5, 6].

Роботи багатьох авторів свідчать, що професійно-прикладна фізична підготовка ефективно сприяє зміцненню здоров'я, підвищенню стійкості до захворювань, зниженню травматизму. Праця тих, хто систематично займається професійно-прикладною фізичною підготовкою, є більш кваліфікаційною, економічною, продуктивною. Ці спеціалісти в менш підвладні втомі під час роботи. Впровадження професійно-прикладної фізичної підготовки в практику фізичного виховання студентів створює передумови для скорочення строків досягнення професійної майстерності, високої професійної працездатності й продуктивності праці [1, 3, 6].

Основним призначенням ППФП у теперішній час є спрямований розвиток і підтримка на оптимальному рівні тих психічних і фізичних якостей людини, до яких пред'являє підвищені вимоги конкретна професійна діяльність, а також вироблення функціональної стійкості організму до умов цієї діяльності, формування прикладних рухових умінь і навичок, необхідних у зв'язку з особливими зовнішніми умовами праці [4, 6].

Як зазначають ряд авторів, зокрема [2, 3, 7], необхідність виконання студентами великого обсягу навчальної роботи в умовах дефіциту часу, явного зниження адаптаційних механізмів призводить до прогресуючого погіршення їх здоров'я. У результаті більше 50 % студентів мають низький рівень кондиційної фізичної підготовленості, що є проблемою для професійно-прикладної фізичної підготовки.

Співвідношення загальної фізичної підготовки і спеціального розділу професійної прикладної фізичної підготовки за конкретною спеціальністю у студентів різних вузів може значно відрізнятися. Однак важливість загальної фізичної підготовки як базової основи для спеціалізованої підготовки зберігатиметься у всіх випадках [3], і це вимагає поетапного підходу до професійно-прикладної фізичної підготовки.

Різні напрямки підготовки спеціалістів відповідно до стандартів вищої освіти необхідно проаналізувати на подібність і відмінність їхніх професійних вимог; систематизувати і згрупувати спеціальності; відповідно до напрямків підготовки спеціалістів у вузах розробити програми.

Водночас система фізичного виховання студентів, яка склалася у державі, малоефективна [4]. Вона не забезпечує психофізичну і професійну готовність випускників до виробничої діяльності та подальшого життя і потребує постійного удосконалення.

Проблема полягає в тому, що у вузах України діє національна система навчального процесу з фізичного виховання, в якій обов'язковий розділ ППФП побудований на основі нормативного підходу і відрізняється від європейського.

Сучасна педагогіка кваліфікує дві основні форми організації навчального процесу з фізичного виховання – інформаційну і розвиваючу.

Інформаційна форма передбачає для студентів в основному такі процеси: повідомляти, наказувати, запам'ятовувати матеріал, виконувати вправи, вимоги і нормативи, які раніше передбачені та регламентовані викладачем і навчальною програмою. Використання форм і засобів з фізичного виховання заздалегідь регламентовані. Це так званий нормативний підхід.

Друга форма організації – розвиваюча. Вона передбачає створення умов, які викликають у студентів внутрішню потребу в знаннях і бажання самостійно займатися психофізичним вдосконаленням і досягати відповідного рівня фізичної підготовленості всіма доступними науковими засобами [3, 10, 12].

У цьому випадку головним завданням для педагогів є цілеспрямоване управління саморозвиваючою ППФП, тому що, як відзначає Н.А. Третьяков [5], суттєвим недоліком фізичного виховання студентів минулих років є його безсумнівний консерватизм, унітарність і виражений антиособистий підхід. Існуюча система фізичного виховання була побудована на командно-нормативному підході, при якому особа студента була другорядною, а на першому плані стояв нормативний показник. Студент потрібний був як засіб досягнення певного результату.

Проблема полягає в тому, що у вузах України діє національна система навчального процесу з фізичного виховання, в якій обов'язковим розділом є система ППФП, що побудована на основі нормативного підходу і відрізняється від європейської. Водночас важливо, що більше 50 % студентів мають низький рівень кондиційної фізичної підготовки, а більше половини випускників фізично неспроможні якісно працювати на виробництві [5].

Новим підходом до вирішення проблем підготовки до процесу навчання є утвердження прикладного значення фізичного виховання, формування мотивації шляхом демонстрації реальної необхідності і корисності запропонованих фізичних вправ, диференційованих з урахуванням стану здоров'я і подальших кар'єрних очікувань.

Для адаптації до сучасних вимог виробництва згідно з Болонською конвенцією, яка передбачає подальшу гуманізацію і демократизацію навчального процесу, необхідне обґрунтування, експериментальні перевірки і використання інноваційних технологій при створенні складових ППФП студентів вищих навчальних закладів економічного профілю [3, 13].

Необхідно зазначити, що у переважній більшості студентів немає інтересу до занять фізичним вихованням. Основна причина цього – відсутність диференційованого підходу до характерних вправ і навантажень, які пропонують студенту. Відсутнє також необхідне стимулювання до занять фізичною культурою і ППФП. Розмови про те, що заняття фізичною культурою корисні для здоров'я, мають абстрактний характер у зв'язку з відсутністю конкретних (об'єктивних) критеріїв, які використовуються на заняттях, а також через теоретичну невідповідність студентів.

На думку А.П. Внукова (2005), існують причини негативної реакції на психофізичні вправи залежно від окремого студента, а саме: відсутність мети занять; недостатній запас знань, навичок, умінь; незрілість особи; низький рівень свідомості. Для викладачів фізичного виховання – це неправильний вибір видів спорту, дозувань, методів, стосунків, форм організації, відсутність належної майстерності, психолого-педагогічних знань, підходів та ін.

Отже, одним з головних завдань професійно-прикладної фізичної підготовки студентів є формування нових підходів з використанням засобів, сучасних видів спорту для розвитку необхідних психофізичних якостей з тих видів спорту, якими бажають займатися студенти.

Для побудови ефективної системи підготовки необхідно використовувати популярні серед студентської молоді види спорту, крім того раціональна система вищої школи повинна враховувати інтереси і при виборі засобів ППФП. Цій ідеї відповідає філософія гуманізму, яка є системою світогляду і визнає цінність людини як особистості. Гуманістичне світосприйняття передбачає повагу до особистості, сприяння самоактуалізації і самореалізації, самовдосконалення.

У працях Б.М. Шияна, Т.Ю. Круцевича, Л.П. Пилипея та інших зазначається, що стратегію сучасної освіти складає напрямок, основою якого є особистісно-орієнтовані педагогічні технології.

Однак при вирішенні конкретних завдань професійно-прикладна фізична підготовка майбутніх спеціалістів повинна здійснюватися в тісному зв'язку із загальною фізичною підготовкою, яка є основою практичного розділу навчальної дисципліни “Фізичне виховання” у вищому навчальному закладі. Професійно-прикладна фізична підготовка базується на відповідній загальнофізичній підготовленості. Співвідношення загальної і професійно-прикладної фізичної підготовки повинна змінюватися залежно від професії.

Зокрема Н. Н. Завидівською [1], яка у своїй роботі пропонує методику підвищення ППФП за рахунок впровадження моделі професійно-прикладних основ формування здорового способу життя для студентів вищих навчальних закладів економічного профілю, основною функцією якої є оптимізація процесу формування здорового способу життя.

В той же час, такі науковці як, Е. І. Маляр (2010); М. Р. Лебідь, (2010), Н. І Турчина (2008), наголошують на тому, що доцільно створювати експериментальні програми ППФП студентів ВНЗ на основі окремих спортивних спеціалізацій.

Тому, незважаючи на чисельні дослідження вітчизняних і зарубіжних авторів, актуальною є проблема пошуку ефективних шляхів покращення стану здоров'я студентів економічних спеціальностей, рівня їх фізичної підготовленості за рахунок впровадження спортивно-орієнтованих технологій фізичного виховання, які б сприяли розвитку позитивної мотивації до занять фізичною культурою і спортом, формували основи самостійної фізкультурно-спортивної діяльності як у системі освіти так і у вільний від навчання час.

Висновки.

1. Аналіз науково-методичної літератури свідчить, що питання змісту, організації фізичного виховання, спортивно-оздоровчої діяльності та їх професійної спрямованості у вузах вивчені недостатньо. Необхідно зазначити,

що у переважної більшості студентів немає інтересу до занять фізичним вихованням. Основна причина цього – відсутність диференційованого підходу до характерних вправ і навантажень, які пропонують студенту. Відсутнє також необхідне стимулювання до занять фізичною культурою і ППФП.

2. Чинна на сьогодні система організації фізичного виховання у вузах не може ефективно забезпечити підвищення рівня фізичної підготовленості, здоров'я, мотивації студентів до занять фізичними вправами й спортом, сформувати професійно важливі психічні та психофізіологічні якості.

3. Одним з головних завдань професійно-прикладної фізичної підготовки студентів є формування нових підходів з використанням засобів, сучасних видів спорту для розвитку необхідних психофізичних якостей з тих видів спорту, якими бажають займатися студенти. Для побудови ефективної системи підготовки необхідно використовувати популярні серед студентської молоді види спорту, крім того раціональна система вищої школи повинна враховувати інтереси і при виборі засобів ППФП.

Література:

1. Завидівська, Н. Н. Професійно-прикладні основи формування здорового способу життя студентів вищих навчальних закладів економічного профілю [Текст] : дис. канд. пед. наук : 24.00.02, Завидівська Наталія Назарівна. – Львів, 2002. – 230 с
2. Кожевникова, Л. Вплив занять з фізичного виховання на зв'язок між фізичною підготовленістю і професійно-прикладною педагогічною спрямованістю студентів педагогічного факультету [Текст], Л. 3. Кожевникова, Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. “Фізична культура, спорт та здоров'я нації – нова епоха, нова генерація”. – Миколаїв : МДПУ, 2002. – С. 100-105.
3. Пилипей Л. П. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів [Текст] монографія, Л. П. Пилипей. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2009. – 312 с.

4. Раевский, Р. Т. ППФП и психофизическая подготовка студентов машиностроительных специальностей [Текст] : учеб. пособие для вузов, Р. Т. Раевский, В. И. Филенков. – Краматорськ, 2003. – 100 с.
5. Третьяков, М. О. Професійно-педагогічна фізична підготовка студентів педагогічних вузів до роботи в загальноосвітній школі [Текст], М. О. Третьяков, В. А. Леонова, матеріали міжнародної наук.-практ. конф. “Фізична культура, спорт та здоров’я нації – нова епоха, нова генерація”. – Вінниця, 1996. – С. 254–255.
6. Турчина Н. І. Сучасні особливості педагогічного процесу фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів технічного профілю і рекомендації щодо його вдосконалення, Н. І.Турчина, Здоровий спосіб життя: зб. наук. статей. – Львів: ЛДУФК, 2007. – № 22. – С. 45 – 53.
7. Фурман Ю. М. Вплив фізичних тренувань різної спрямованості на фізичні якості студентів Вузу, Ю. М. Фурман, С. П. Драчук, Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми ФВ і С : зб. наук. праць за ред. С.С. Єрмакова. – Харків: ХДАДМ, 2004. – № 20. – С. 46 – 52.
8. Церковна Е. В. Проблемы поиска путей оптимизации процесса физического воспитания в высших учебных заведениях, педагогіка, психологія і медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту, Е. В. Церковна, А. И. Приходько, А. В. Попрошаев – Харьков : 2008, - № 8. – С. 154–158.
9. Церковна О. В. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів технічних вищих навчальних закладів на основі факторної структури їх рухової та психофізіологічної підготовленості : автореф. дис. канд. наук: спец. 24.00.02, Церковна Олена Вікторівна. – 2007. – 20 с.
10. Шевченко О. О. Удосконалення професійної працездатності військових фахівців протиповітряної оборони сухопутних військ засобами фізичної підготовки: автореф. дис. канд. наук з фіз. виховання і спорту: спец. 24.00.02, Львівський державний університет фізичної культури. – Львів : 2010. – 20 с.
11. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів : Навчальна книга "Богдан", Б. М. Шиян, Тернопіль, 2001. – Ч. 1. – 272 с.

12. Шкрібтій Ю. М. Стан та напрями удосконалення системи фізичного виховання молоді, Ю. М. Шкрібтій, спортивний вісник. – 2005. – № 1. – С.13 – 16.
13. Яцюк С. М. Підвищення ефективності професійної підготовки студентів інженерних спеціальностей, С. М. Яцюк, педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту – Харків : 2007. – № 4. – С. 147–151.
14. Sport in the city: the role sport in economic and social regeneration, ed. C. Cratton, I. Henry. – London ; New York : Rutledge, 2005. – 322 p.
15. Woods R. B. Social issues in sport, R. B. Woods. – Champaign : Human Kinetics, 2007. – 370 p.

Информация об авторах:

Дубинская Оксана Яковлевна

доцент, канд. наук по физ. восп.

<http://orcid.org/0000-0002-4762-633X>

okibalnik@mail.ru

Сумской государственной педагогический университет им. А.С. Макаренко,
СГПУ

ул. Комсомольская 207 кв.2, г. Сумы, 40002, Украина

т.050-55-70-512

Салатенко Иван Александрович

<http://orcid.org/0000-0002-4762-633X>

kf.uabs@gmail.com

Украинская академия банковского дела Национального банка Украины, УАБД

ул. Петропавловская 57 г. Сумы, 40030 Украина

т.050-307-22-75

Dubinskaya Oksana Yakovlevna

okibalnik@mail.ru

Sumskiy state pedagogical university is the name of A.S. Makarenko, SDPU

a Komsomol street 207 kv.2, Sumy, 40002, Ukraine of 050-55-70-512

Salatenko Ivan Aleksandrovich

<http://orcid.org/0000-0002-4762-633X>

kf.uabs@gmail.com

Ukrainian academy of banking of the National bank of Ukraine

Petropavlovskaya 57 street. Sumy, 40030 Ukraine, t.050-307-22-75

APPLIED PROBLEMS OF PHYSICAL EDUCATION OF STUDENTS OF ECONOMIC SPECIALTIES

O.S. Dubynska, I.O. Salatenko

Sumy State Teacher's Training University named after A.S. Makarenko

State higher educational institution

The Ukrainian Academy of Banking at National Bank of Ukraine

Sumy

O.S. Dubynska, I.O. Salatenko. [Applied problems of physical education of students of economic specialties.](#)

Lead: *The importance of the physical education problems of students of economical specialties in the context of professionally applied physical training was considered. It was established that the system of students' physical education, which has developed in the state, is ineffective. It does not provide psychophysical and professional readiness of graduates for productive activities, further life and needs constant improvement. A new approach to solving the problems of the preparation to the process of study is the adoption of practical importance of physical education, motivation building by demonstration a real necessity and usefulness of the proposed exercises, differentiated taking into account the state of health and future career expectations. An analysis of the publications of Russian and Ukrainian scientists about the means of professional-applied physical preparation improving among students of higher educational institutions is given. It is proved that for an efficient system of training it is necessary to use sports that are popular among students, considering the interests choosing the means of professional-applied physical training.*

Key words: *physical training, students, professional-applied physical preparation, method.*

Introduction. The necessity of reforming the education system of Ukraine, its development, quality improvements come to the fore in the modern context of Ukraine integration into the European system of higher education.

Reasoning from this fact, the strategic task of reforming the higher education in Ukraine is the transformation of quantitative indicators of educational services into the qualitative ones; this provides the review of the content of higher education and filling it with new materials, introduction of modern methods of teaching. However, the urgent need is to increase students' interest in the quality of education, encouraging each student to take an active cognitive activity on the basis of strengthening the role of the educational-research and scientific-research work [1,2, 11].

A number of authors (A.I.Drachuk, 2001; S.M. Kanishevskiy, 2008; M.D. Zubalii, 2008; T.Yu. Krutsevych, O.I. Podlesnyi, 2008; N.I. Turchina, 2009) have noted that current organization of physical education in higher educational institutions is not effective enough to improve the physical fitness, health, motivation, professionally important physiological traits and interests to exercises and sports of a significant number of students. An additional point is that physical training does not perform in full even health-improving function.

Particular importance in recent years is paid to professionally applied physical training (PAPT), which, as a separate section of the course of students' physical education, is the link that connects the physical, psychological, psychophysiological training of students in a university with their future profession.

Unpopularity of physical exercises in higher educational institutions is explained by the lack of students' skills, experience of physical activity, unequal values of physical education compared to the other professional subjects, lack of opportunity to select the desired type of motor activity (fashion sports), poor diagnosis of psychophysical condition of freshmen, use of traditional methods of lessons in which there is no didactic basis [3, 14, 15].

In terms of market relationships, current economic, political and social environments impose high demands on students of higher educational institutions.

Today, they must have not only a large amount of professional knowledge and skills, but also be sensitive to changing situation, find innovative solutions, show creativity. This creates a situation in which the graduate must, along with a high level of professionalism, have developed mental and physical qualities that enable to adapt to professional stress and promote creative longevity [1, 8].

At the same time, such as scientists as B.M. Shyian (2001), A.M. Ponomarenko (2003), O. Podlesnyi (2007), V.M. Sergiienko (2007) noted that the **search** for effective ways of combining of students' teaching with their future professional activity is focused on the necessity for the correction of purpose and content of the curriculum, for the study of modern technologies of physical education, for increasing of students' activity in cognitive work, due to the fact that in practice graduates are not ready for work as specialists.

Therefore, there is a pressing question of introduction of modern technologies of physical education to the students' educational process, which are based on popular forms of physical activity, and which will promote the improvement of health and professional important physical properties.

Goals, objectives, materials and methods. *The goal of research* is to analyse the problems of vocationally applied physical training of students of economic specialties.

The connection of the theme with scientific programs, plans, themes. Research by theme "Enhancing the physical development and physical fitness of different groups of populations by means of physical culture" is performed in accordance with a plan of scientific-comprehensive work of the Department of Theory and Methods of Physical Education at Sumy State Teachers' Training University named after A.S. Makarenko approved by the Institute of Scientific-Technical and Economic Information Ukraine, Kyiv, state registration number 0111 005 736.

Results of study. The need for applied physical training during the educational process of production workers was mentioned in the works of scientists as early as at the beginning of the last century. Even then, experts made the first attempt to develop

the organizational and methodological aspects of this problem.

Analysis of the literature, reference materials and documents [1, 3, 7] showed that the applied orientation in the practice of physical education was determined as early as in the thirties of the last century. And beginning from the sixties a compulsory section "Professionally Applied Physical Training" (PAPT) was added to the program of physical education.

PAPT has got further development in the works of scientists V.V. Belynovych, A.V. Korobkov and others, who back in the 60s of last century advanced the idea of a broader and more goal-oriented use of physical culture methods in the workplace. It was proposed to move from the industrial gymnastics to the system of athletic activities for workers' health improvement and development of their professional fitness. Industrial physical education was seen as a means of workers' health strengthening, improving their performance, ensuring applied effect [6, 9].

PAPT is a specialized educational process aimed at the development of physical qualities, motor skills and functions of the body, it promotes successful development and improvement of the profession. PAPT must be built in a sole interrelation (in corresponding proportions) with general fitness (GF) [6].

A large number of scientists such as V.L. Kabachkov, V.I. Ilinych, A.V. Malovanyi, L.P. Pilipei and others are involved in the study of this complex problem. It was found that PAPT, as a multilateral process, has a significant importance both in the system of training of future professionals and in the system of production, i.e. directly in the workplace. Indisputable is the fact that PAPT allows to reduce the time of adaptation to working conditions, to achieve, maintain and increase the performance level during the working hours, to remove fatigue and quickly resume the vitality of human body after work.

Therefore the problem of improving the process of professional and applied physical training (PAPT), as such, that is one of the components of professional skills of a person, needs an effective approach for its solving.

Professional and applied physical training, which is a separate section of the course of students' physical education, is the same intermediate link, which connects

psychophysiological training of students in the institute with their future professional activity. The subject "Physical Education" implements the connection of learning process at the university with production through the professional and applied training.

Professional and applied physical training of future professionals should be focused primarily on the formation of professionally important physical properties and applied motor skills required for a number of categories of workers in the special conditions of their professional activities. It was established that a large range of psychophysical and personal qualities, necessary for a specialist in his professional activity, successfully forms in the process of professional and applied physical training [4, 5, 6].

Works of many authors suggest that professional and applied physical training has positive effect on health improvement, increasing of disease resistance, reduction of injuries. The work of those, who is systematically engaged in professional and applied physical training, is more qualified, economic and productive. These specialists are less subject to fatigue during the operation. Introduction of professional and applied physical training to the practice of students' physical education creates preconditions for shortening the term to achieve professional excellence, high employability and productivity [1, 3, 6].

At the present time the main purpose of PAPT is a focused development and supporting on the optimal level those mental and physical qualities of a person, which are of raise demands of specific professional activities, and also the development of functional resistance to the conditions of these activities, formation of applied motor skills, required in connection with special external conditions of work [4, 6].

As noted by several authors, including [2, 3, 7], the necessity to perform a large volume of academic work under the condition of time shortage, a significant reduction of adaptive mechanisms, leads to progressive deterioration of students' health. As a result, more than 50% of students have low levels of physical fitness, which is a subject for professional and applied physical training.

Correlation of general physical training and a special section of professional and applied physical training according to definite specialty for students from different universities can vary significantly. However, the importance of general physical training as a basic foundation for specialized training will be persisted in all cases [3], and it requires a phased approach to professional and applied physical training.

Different types of specialists' training in accordance with the standards of higher education are necessary to analyze according to similarity and differences between their professional requirements; to organize and group specialties; to develop programs in accordance with the directions of training.

However, the system of students' physical education, which occurred in the country, is ineffective [4]. It does not provide psychophysical and professional readiness of graduates for productive activities and future life and requires constant improvement.

The problem is that universities in Ukraine use a national system of physical education process, where the compulsory PAPT section is based on a normative approach and differed from the European one.

Modern education qualifies two main forms of educational process in physical education that are informative and developmental.

Informative form provides for students mainly the following processes: to report, to order, to memorize material, to do exercises, requirements and standards provided for and regulated by the teacher and the curriculum. Use of forms and means of physical training is beforehand regulated. This is the so-called normative approach.

The second form of organization is development. It provides the creation of conditions that cause students' internal need for knowledge and a desire to be engaged in psychophysical self-improvement and to achieve an appropriate level of physical fitness using all available scientific means [3, 10, 12].

In this case the main challenge for teachers is a focused management of self-improvement PAPT because, as noted by N.A. Tretiakov [5], a significant disadvantage of physical education of students of previous years is its absolute

conservatism, unitarity and expressed antipersonal approach. The existing system of physical education was built on the command-normative approach, in which the student's personality was a minor, and a normative indicator was in the first flight. The student was necessary as a means to achieve a certain result.

The problem is that universities in Ukraine use a national system of physical education process, where the compulsory PAPT section is based on a normative approach and differed from the European one. At the same time it is important that more than 50% of students have low levels of physical fitness, and more than a half of graduates are physically unable to work efficiently in manufacture [5].

A new approach to solving the problems of the preparation to the process of study is the adoption of practical importance of physical education, motivation building by demonstration a real necessity and usefulness of the proposed exercises, differentiated taking into account the state of health and future career expectations.

Grounds, experimental testing and the use of innovative technologies in the creation of components of PAPT for students of higher educational institutions who study economics are necessary to adapt to the modern requirements of production in accordance with the Bologna Convention, which provides further humanization and democratization of the educational process [3, 13].

It should be noted that the vast majority of students have no interest in physical education. The main reason is the lack of a differentiated approach to specific exercises and loads offered to a student. There is no also any necessary stimulation to physical training and PAPT. Talks that physical exercises are good for health have an abstract nature due to the lack of specific (objective) criteria used on the lessons and also through theoretic unreadiness of students.

According to A.P. Vnukov (2005), there are reasons for negative reactions to psycho-physical exercises depending on an individual student, namely, the lack of training goals; insufficient mental vocabulary, skills and abilities; immaturity of a person; low level of consciousness. For teachers of physical education this is the wrong choice of sports, dosages, methods, relationships, forms of organization, lack of proper skill, psychological and pedagogical knowledge, approaches and others.

Therefore, one of the main objectives of professional and applied physical training of students is to develop new approaches to develop the necessary mental and physical qualities with the use of methods and modern sports in which students want to be engaged.

To build an effective system of training it is required to use popular among students sports, besides, rational system of higher school should consider the interests choosing the means of PAPT. This idea corresponds to the philosophy of humanism, which is a system of philosophy and recognizes the value of a human being as a personality. Humanistic worldview presupposes the respect for the individual, promotion of self-actualization, self-fulfilment and self-improvement.

In works of B.M. Shyian, T.Iu. Krutsevych, L.P. Pylypei and other it is stated that the strategy of modern education consists of direction based on student-centred educational technologies.

However, solving the specific tasks the professional and applied physical training of future specialists should be carried out in a close connection with the general physical education, which is the basis for the practical section of the subject "Physical Education" in higher educational institution. Professional and applied physical training is based on the relevant general level of fitness. Proportion of general and professional and applied physical training should vary depending on the profession.

In particular N.N. Zavydivska [1], who in her work proposes the method of PAPT increase by introducing a model of professional and applied basis of a healthy lifestyle for students of higher educational institution of economic profile, the main function of which is to optimize the process of healthy lifestyle formation.

At the same time, such as scientists as E.I. Maliar (2010); M.R. Lebid (2010), and N.I. Turchina (2008), emphasize that it is appropriate to create a PAPT pilot programs for students of higher educational institution based on some sports.

Therefore, despite the numerous studies of national and foreign authors, the actual problem is to find the effective ways to improve the health of students of economic specialties, their level of physical fitness through the introduction of sport

oriented technologies of physical education, which will facilitate the development of positive motivation towards physical education and sports, form the basis of independent sports and physical training activities both in educational system and in their free time.

Resume.

1. Analysis of scientific and methodological literature indicates that the question of content, organization of physical education, sport and recreational activities and their professional orientation in universities are studied insufficiently. It should be noted that the vast majority of students have no interest in physical education. The main reason is the lack of a differentiated approach to specific exercises and loads offered to a student. There is no also stimulation necessary for physical training and PAPT.
2. Current system of physical education in universities cannot effectively provide the increase of the level of physical fitness, health, motivation of students to physical exercises and sports, as well as the formation of professionally important mental and psychophysical qualities.
3. One of the main objectives of professional and applied physical training of students is to develop new approaches to develop the necessary mental and physical qualities with the use of methods and modern sports in which students want to be engaged. To build an effective system of training it is required to use popular among students sports, besides, rational system of higher school should consider the interests choosing the means of PAPT

List of reference:

7. Zavydivska N.N., Professional and Applied Basis for Healthy Lifestyle Formation of Students of Higher Educational Institutions of Economic Profile [Text]: thesis research of Candidate of pedagogical sciences: 24.00.02, Zavydivska Nataliia Nazariivna. – Lviv, 2002. – 230 p.
8. Kozhevnikova L., Influence of Physical Education on the Connection between Physical Fitness and Professional and Applied Educational Orientation of Pedagogical Department Students. [Text]: L.Z. Kozhevnykova, Materials of Scientific and Practical Conference “Physical Culture, Sport and Health of the Nation – New Epoch, New Generation”. – Mykolaiv: MFPU, 2002. – p. 100-105.
9. L.P. Pylypei, Professional Applied Physical Training of Students [Text] monograph, L.P. Pylypei. – Sumy: SHEI “UAB NBU” 2009. – 312 p.
10. R.T. Raevskyi PPPT (Professional and Pedagogical Physical Training) and Psychophysical Training of Student of Engineering Specialty [Text]: educational guidance for HEI, R.T. Raevskyi, V.I. Filenkov. – Kramatorsk, 2003. – 100 p.
11. M.O. Tretiakov, PPPT of Students from higher educational pedagogical institutions for work in general education schools [Text], M.O. Tretiakov, V.A. Leonova, Materials of Scientific and Practical Conference “Physical Culture, Sport and Health of the Nation – New Epoch, New Generation”. – Vinnytsia, 1996. – P. 254–255.
12. N.I. Turchyna, Modern Peculiarities of Pedagogical Process in Physical Training of students of technical higher educational institutions and recommendations for its improvement, N.I. Turchyna, Healthy way of Life: collection of scientific articles. – Lviv: LDUFK, 2007. – No. 22. – P. 45 – 53.
7. Iu.M. Furman, Influence of Physical Trainings of Different Focus on Physical Qualities of Students. Iu.M. Furman, S.P. Drachuk, Pedagogics, Psychology and Methodological and Biological Problems of Physical Training and Sport: collection of scientific articles edited by S.S. Iermakova. – Kharkiv: KhDAFM, 2004. – No. 20. – P. 46-52.

8. O.V. Tserkovna, Problems of Search of Ways for Optimisation of Physical Culture Process in Higher Educational Institutions, Pedagogics, Psychology and Methodological and Biological Problems of Physical Training and Sport, O.V. Tserkovna, A.I. Prykhodko, A.V. Poproshaev - Kharkiv: 2008, - № 8. – P. 154–158.
9. O.V. Tserkovna, Professional and Applied Physical Training of Students from Technical Higher Educational Institutions on the Basis of Factor Structure of their Motional, Psychological and Physiological Conditioning: PhD author's thesis: specialty 24.00.02, Tserkovna Olena Viktorivna – 2007. – 20 p.
10. O.O. Shevchenko, Improvement of Professional Capacity of Military Experts of Air Defence of the Army with the help of Methods of Physical Training: author's thesis of Physical Training and sports PhD: specialty 24.00.02, Lviv State University of Physical Culture – Lviv: 2010. – 20 p.
11. B.M. Shyian. Theory and Methods of Pupils' Physical Training: The First book "Bogdan", B.M. Shyian, Ternopil, 2001. – Part 1. – 272 p.
12. Iu.M. Shkrebtii, Condition and Ways of Improvement for the System of Youth Physical Training, Iu.M. Shkrebtii, Sportyvnyi visnyk – 2005. – No.1. – P.13–16.
13. S.M. Iatsiuk, Improvement of Physical Training Efficiency among Students of Engineering Specialties, S.M. Iatsiuk, Pedagogics, Psychology, Methodological and Biological Problems of Physical Training and Sport – Kharkiv: 2007. – No. 4. – P. 147–151.
14. Sport in the City: the Role of Sport in Economic and Social Regeneration, ed. C. Cratton, I. Henry. – London ; New York : Rutledge, 2005. – 322 p.
15. R. B. Woods, Social Issues in Sport, R. B. Woods. – Champaign: Human Kinetics, 2007. – 370 p.

Data about the authors:

Dubinska Oksana Iakivna

Associated professor, candidate of physical culture

<http://orcid.org/0000-0002-4762-633X>

okibalnik@mail.ru

Sumy State Teachers' Training University named after A.S. Makarenko, SSTTU

fl. 2, Komsomolska Street 207, Sumy, 40002, Ukraine

tel.: 050-55-70-512

Salatenko Ivan Oleksandrovyh

<http://orcid.org/0000-0002-4762-633X>

kf.uabs@gmail.com

Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine

Petropavlivska Street 57, Sumy, 40030 Ukraine,

tel.:050-307-22-75

Салатенко І.О. Удосконалення засобів професійно-прикладної фізичної підготовки для студентів економічних спеціальностей / І.О. Салатенко, О.Я. Дубинська //Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів. – Суми, 2014 - Т. 1. - С. 67-72.